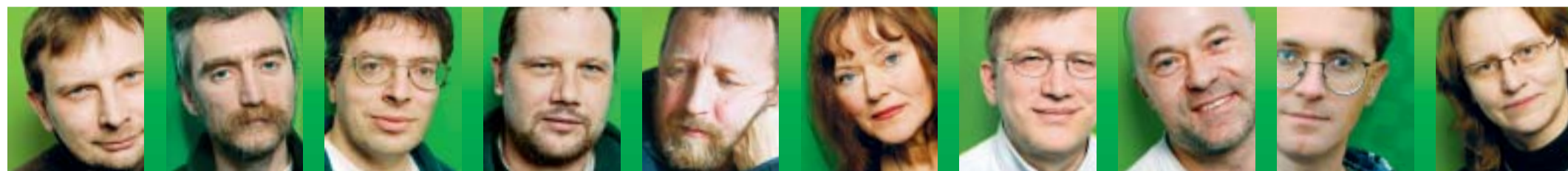

VALI UUS ENERGIA!

ERAKOND EESTIMAA ROHELISED kandidaatide üleriikliku nimekirja esikümme

Marek Strandberg
Harjumaa, Raplamaa

Aleksei Lotman
Hiiumaa, Läänemaa,
Saaremaa

Toomas Trapido
Tartu linn

Mart Jüssi
Pärnumaa

Valdur Lahtvee
Harjumaa, Raplamaa

Maret Merisaar
Haabersti, Põhja-
Tallinn ja Kristiine

Mikk Sarv
Ida-Virumaa

Mart Saarso
Hiiumaa, Läänemaa,
Saaremaa

Peep Mardiste
Tartu linn

Katrin Idla
Mustamäe ja Nõmme

Kallid Maalid, Antsukesed ja Krõõdakesed!

MAREK STRANDBERG
Erakond Eestimaa Rohelised juht

Me ei näe maailma ammugi enam sellisena, nagu see on. Nii, nagu näevad seda näiteks paljud põlisrahvad siiani: vahetuna ja selgena. Tõsi vahest ehk lihtsanagi ja mitte kogu selles teadmiste rohkuses, mis meile on loomuomane. Meie - asjadeühiskonna inimeste - arusaam maailmast jõuab meieni erinevate lugude kaudu. Kui sadakond aastat tagasi tundis Eesti taluperemees nii umbes kolmesadat taime, siis praegu on 150 taime see hulk, mida ülikoolis bioloogi hariduse

saanu teab. Mitut teie teate ja ära tunnete? Ja loomulikult oskas meie sajanditugune esivanem ka nende taimede elukäiku tähele panna ja sellest omi järeldusi teha. Tema nägi ja mõistis veel taimede märke.

Reeglite hulk, mida peab teadma ja kasutama raamatupidaja, on suurem, kui on vaja teada selleks, et oma saasta sisse mitte ära uppuda. Seadusetähti, mida inimeste peab täitma, on selgelt rohkem kui õpetussõnu, mida oleks vaja teada, et üldjoontes mõista Maa looduses toimuvat.

On taas aeg, et looduse ja inimese omavahelised asja-

lood saaksid meile loomulikeks. Nagu ei märka me taimi, ei märka me ju vahetult ka ammu enam omaenda tegude ulatust ja tähendust.

Sekundis kaevandatakse Eestis ja pannakse põlema umbes 400 kg põlevkivi. Selle tulemusena rikneb 8 tonni magedat põhjavett. Enamus selles põlevkivis olevast energiast läheb kaotsi, voolates jahutusveena Soome lahte. Selles jõujaamade jahutusvees on 10 miljardi krooni väärtuses soojust. 300 krooni eest igas sekundis! Aga sama suurt

soojahulka, millega kütaime Soome lahte, vajame me jahedal ajal kütmiseks. Ning selle soojuse saamiseks ostamegi me sisse kütuseid. Gaasi ja naftatootide - ja loomulikult Venemaalt. Niipalju siis meie

Tädi Maali pole ju ometi mitte rumaluse võrdkuju vaid ennekõike lihtsate ning selgete vajaduste esindaja. Minagi olen Tädi Maali - nagu enamus mu tuttavatest-sugulastestki.

energeetilisest sõltumatuses, mida põlevkivi pidavat tagama. Öeldakse, et meie energiatööstuse eesmärk on hoida elektri hind madalal. Aga mille arvelt seda tehakse? Loomulikult nii kesk-

konna kui ka meie endi varjatud lisatöö arvelt. Iga krooni eest, mida maksate oma „odava“ elektri eest, tuleb ühiskonnalt teha aga paraku veel ligi 1,5 krooni eest lisatööd.

Meie poliitilises, majanduslikus ja ühiskondlikus rahvapärismuses elab Tädi Maali, lihtsa inimese võrdkuju. Sageli räägitakse Tädi Maalist kui põhjusest, miks kõik seisukohad tuleks esitada ülimalt lihtsustatult, plakatlikult või loosungitena. Tädi Maali ei mõistvat muidu. Tegelikult mõistab ja vägagi hästi mõistab. Tädi Maali pole ju ometi mitte rumaluse võrdkuju vaid en-

nekõike lihtsate ning selgete vajaduste esindaja. Minagi olen Tädi Maali - nagu enamus mu tuttavatest-sugulastestki. Meile, maaildele, on oluline, et puhast vett, viljakat mulda ning sobiliku koostisega atmosfääri jätkuks nii meile kui meie järeltulijatele. Teadmine, et võrreldes muu maailmaga on meie raiskamised - laristamised kaduvväikesed, ei anna ju ometi mingit põhjust sellisel moel käituda. Ega tapmisigi ju Eestis muu ilmaga võrreldes just väga palju ole... keskkonna suhtes arukal käitumisel on eeskuju tähendus. Sõltumata sellest kui väiksel teetel võetakse. > LK 2

Kallid Maalid, Antsukesed ja Krõõdakesed!

< lk 1

Hea tuttav Jaak Johanson pani tähele ja jagas seda tähelepanekut, et tema meelest nägevat valimiselne aeg välja kui Hansukese ja Gretekses muinasjutt: meid nuumatakse nii lubaduste aga ka laenudega. Me ei ela võlgu ju mitte ainult pankadele vaid ka oma elukeskonnale. Sellest tekibki see näiline heaolu, millest pal-

ju juttu. Samalaadses heaolus kümmeldes kaotas Eesti ühiskond oma tähelepanuvõime ka 1939 aastal. Toonagi paistis kõik ometi ju nii hea ja särav... seda vaatamata asjaolule, et ülejäänud ilm oli pingeis ning tülisid täis.

Lisaks tülidele ja pingetele on me ümber ka erinevaid lõkse, mis loomulikult paisuvad esmalt suurte ahvatlustena. Kasvõi Leetu raja-

tava tuumajaama plaan. Kuidas küll saab see Eestile kasulik olla? Oludes, kus terase ja metallisulamite hind on kiirelt tõusmas, kus uraani (tuumakütuse) hind on kolme aastaga läinud üle kolme korra kallimaks. Oludes, kus tuumakütuse hind moodustab juba tervelt 1/5 tuumaelektri hinnast ja oludes kus mitte ükski tuumajaam Euroopas pole viimase kümnepäeva aasta sees val-

minud etteantud ajaks ja etteantud eelarve piires. Lisaks veel oludes, kus tuumaelektri tootmishind kalineb sama kiiresti kui näiteks tuuleelektri tootmishind odavamaks muutub! Oludes, kus enamus Euroopa tuumakütust tuleb just Venemaalt. Tuumaelektrist on kujunemas üks kallemaid ning poliitilisi sõltuvusi süvendavaid energialiike.

Lisaks Maalidele oleme me teiega muutunud ka Antsukeseks ja Krõõdakeseks, kellel jagub loodetavalt tarkust, et meid nuumavale nõiale vormilt priske näpu asemel (mis see sisetarbimisest ja lenamisest tulev majanduskasv ikka muud on) oksaraagu kasutamiseks anda ja võimalusel oma tee koduni leida. Üheks teeks nõia supipajast on see, mida Rohelised pakuvad:

arukal viisil korrastada ja muuta naftast ja uraanist sõltumatuks meie energiamajandus, anda otsedemokraatia kaudu enam võimu rahvale tagasi ning hea hariduse, tervishoiu ja kogukondade toetamise kaudu saada ülenuumatud rahvast taas terveks rahvaks.

Valik on Teie!

Rohelised ei ole näotud ja nimetud. Siit lehest leiad värvikaid tegelasi ning arukaid põhimõtteid.

Foto: SXC

Roheliste kolm põhiteemat

Hoitud loodusressursid

Loodusressursside raiskamise tõttu peame iga aasta tegema 10 miljardi krooni eest lisatööd. Alustame üleminekut taastuenergiaallikale. Toetame laialdast energiasäästu. See elavdab ettevõtlust ja kasvatab majandust.

Terve ja arukas rahvas

Suured leibkonnad ja pered saavad hüvitisi, kui rajavad energiasäästlikke ja ökoloogilisi kodusid. Terviseedendus saab keskse ja majanduslikult toetatud rolli. Kõrg- ja eriharidus muutub kõigile võimekaile kättesaadavaks.

Otsedemokraatia

Soovime, et rahvast usaldatakse pidevalt, mitte iga nelja aasta tagant. Seadustame omavalitsuste ja riigi tasemel rahvaalgatuslikud referendumid.

Roheliste valimisteese

1. Energia, ressursid ja mitmekesine majandus

Põlevkivi kütusena kasutades läheb kaotsi üle 10 miljardi krooni väärtuses soojusenergiat. Sama suur energiakogus on meile aga vajalik kütte ja sooja vee jaoks. Sellisel moel toimuv loodusressursside kasutamine paneb inimesed sundolukorda: nad peavad tegema ületööd selleks, et kütuste riiki ostmiseks vajalik raha teenida. Nii teevad 140 000 inimest iganädalaselt kaks päeva rohkem tööd kui seadus seda salliks. Sedavõrd on neil vähem aega ka iseendi ja oma lähedaste jaoks. Lisaks raisatakse sadades miljonites tonnides põhjaveid ja rikutakse maastikke ning elukeskkonda. Põlevkivi kasutamine energeetikas hoiab meid siiani sõltuvuses Venemaa energiasüsteemist.

Lubame, et võimalusel alustame laiaulatuslikku tehnoloogilist uuendust energiatootmise ja energiasäästu valdas. Soovime tagada energiajulgeoleku rahvusvahelise koostöö ja taastuenergia ulatusliku kasutussevõtu kaudu. Eesti muutub taastuenergiat eksportivaks riigiks: tuleb toota seda, mille järele on kasvavat nõudlust. Eesti teeks on ökoloogiline innovatsioon ja see ongi eduleidudeks ka majandusele ning eelkõige keskmistele ja väikeettevõtetele.

2. Rikkam demokraatia: otsedemokraatia ehk siduvate referendumite seadustamine

Eesti demokraatiat pole mitte vähe vaid see on ühekülgne. Me kasutame laialt vaid esindusdemokraatiat. Meie demokraatia peaks olema rikkam. Me soovime seadustada otsedemokraatia. Lähedast sellele kuidas see

toimib Šveitsis. Nii, et rahval oleks õigus algatada seaduseelnõusid ja neid panna ka siduvatele rahvahääletustele. Rahvast tuleb usaldada ka valimiste vahepealsel ajal. Kas selle tulemusena tabaks Eestis rahvahääletuste buum? Vaevast... Pigem hakataks rohkem kasutama osalusdemokraatiat: kaasama kõikvõimalikke huvigruppe otsuste ettevalmistamisse. Rikkama demokraatiaga saavutame paremaid otsuseid!

3. Terve rahvas

Soovime tervislikke eluviise kõikides vanusrühmades. Soovime luua vabatahtliku terviselepingute süsteemi kui vahendi perearstile inimeste tervisekäitumise juhtimiseks. Terviselepinguga kohustub patsient täitma tervisekava, lepinguga saab soodustusi tervisekeskustes.

Keelame rämpstoidu müügi lasteaedade ja koolide territooriumil. Lastetoiduna propageerime eakohast, täisväärtuslikku ning võimaluse korral kohalikku- ja mahe-toitu.

Taotleme kohustusliku kehalise kasvatus tundide taastamist kõrgkoolide õppekavadest.

Tõhustame narkoennetustööd noorte hulgas. Keelame hasartmängusõltlaseks tunnistatud inimestele kasiinosse sissepääsu.

4. Haritud rahvas

Eri- ja kõrgharidus peab olema tasuta ja kättesaadav kõigile, kel selleks nii võimeid kui valmidust. Eesti teadus ja kõrgharidus vajab värskendust, milleks soovime toetada rahvusvaheliselt toimekate teadlaste ja õpetlaste Eestisse tulekut, et kujundada järgmise põlvkonna haritlaskond.

Kaasajastame koolide õppevahendid ning lisaks digitaalse õppe arendamisele soovime kaasajastada koolide täppis- ja loodusteaduste õppeklassid.

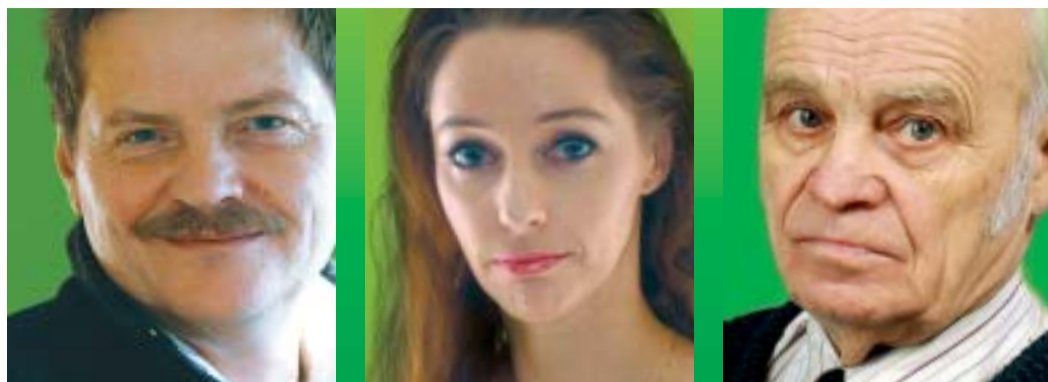
Toetame koolihoonete muutmist energeetilisel ja ökoloogilisel säästlikeks. Õpetaja töö saab piisava tasu ja seda nii koolides kui lasteaedades.

5. Püsivad ja säästlikud kodud ning tugevad kogukonnad

Inimesed soetavad laenuga maju ja kortereid mis panevad neid terveks põlvkonnaks laenusõltuvusse. Enamgi - neis elamine nõuab kordi suuremaid energiakultusi kui võimaldaksid kaasaegsed energiasäästlikud ehituslahendused. Suur majanduslik koormus laenude tõttu, ületöötunnid ja muu panevad pered stressiseisu, kus laste sünd pole oodatud ega toetatud.

Me soovime seadustada otsetoetused neile peredele ja leibkondadele, kes rajavad (kas renoveerides või ehitades) energiasäästlikke ja ökoloogilisi kodusid. Meie plaani kohaselt on suuremad pered ja leibkonnad ka suuremate toetuste saajaiks. Nii võiks viieliikmeline pere saada säästukodu rajamise eest kuni poolteist miljonit krooni otsetoetusi. See soodustaks laste sündi, põlvkondade koos või lähestikku elamist ja energiakulutuste vähendamist terves ühiskonnas.

Soovime seadustada, et iga inimene saaks oma tuludeklaratsiooni täites suunata tulumaksusummast kuni 5% vabaihenduste ja kuni 15% mingi kogukonna toetamiseks. Kogukond oleks uus seadustatud vabaihendus, mille eesmärgiks ongi kohaliku elu edendamine. Nii saaks näiteks Tallinnas elav inimene toetada kogukonda, kus on tegevad tema sugulased ja hõimlased, või mille tegevus on talle lihtsalt rohkem meeltemööda.

Tiit Hunt

Sirkkal-Liisa Parika

Aadu Rast

989 SIRJE OKAPUU
Sündinud 10.09.1961. Lõpetanud Tallinna Pedagoogilise Instituudi ja Tallinna Ülikooli. Ametilt raamatukoguhoidja ja klassijuhataja. Hingelähedaseks peab eelkõige hariduse ning looma- ja eluslooduse kaitsega seotud küsimusi.

990 TIIT HUNT
Sündinud 30.05.1961. Lõpetanud Tartu Ülikooli bioloogina, praegu juhatas Eesti Loodusmuuseumi zooloogiaosakonda. Eesti üks tuntumaid loodusfotograafe, tema loodusfotosid on avaldatud raamatutes ja kalendrites.

991 EUGEN VEGES
Sündinud 24.06.1955. Lõpetanud Eesti Põllumajanduse Akadeemia ja EBSi. Juhib oma loodud ettevõtet Dinexo OÜ. Seisab käsitöö ausse töstmise eest ning leiab, et ühiskonna heaolu hindamisel tuleb senise SKP ja keskmise palga asemel toetuda eelkõige elanikkonna keskmise eluea pikkusele.

992 SIRKKA-LIISA PARIKA
Sündinud 07.07.1974. Lõpetanud Viimsi Keskkooli, õpingud jätkuvad Eesti-Ameerika Arikolledžis. Töötas juhatusena

assistendina meditsiinitehnikaga tegelevas firmas. Tegelnud loomade ja lindude kaitsmisega, Eesti Loomakaitse Seltsi liige, osalenud Eestimaa Looduse Fondi tegemistes.

993 AADU RAST
Sündinud 15.11.1932. Lõpetanud Leningradi Riikliku Ülikooli filosoofia eriala. Olnud filosoofia ja ühiskonnateaduste õppejõud. Tõstatanud meedias korduvalt laste ja noorte emotsionaalse turvalisuse temaatikat.

HIUMAA, SAAREMAA ja LÄÄNEMAA • Valimisringkond nr 5

Mart Saarsoo

Aleksei Lotman

Gilleke Kopamees

Janar Õunpää

Lääne-Eesti looduse iseloomu mitte arvestava põllumajanduspoliitika tagajärjel nõutakse loodust säästvat maajandamisega tegelevatelt ausatelt põllumeestelt tagasi märkimisväärsed toetussummasid. Selline poliitika ähvardab paljusid elujõulisi talusid pankrotiga. Samuti on bürokraatlike tõketega tehtud äärmiselt raskeks kohaliku toodangu säästlik töötlemine ja turustamine.

Peame vajalikuks ühte pindalatoetuste reeglite muutmist vastavalt looduslike tingimustele ja kohalikele traditsioonidele, samuti maaelu arengukava ülevaatamist. Siin on suured taastuenergia ressursid, mille kasutuselevõtt toimub liiga aeglaselt. Peame

vajalikuks taastuenergia järjekindlat arendamist, vastava arengukava ja planeeringu koostamist, nende avalikku menetlemist ning keskkonnamõju strateegilist hindamist.

994 MART SAARSOO
Sündinud 26.09.1963. Lõpetanud Eesti Merehariduskeskuse väikelaevajuhina. Maailmarändur, ümbermaailmareisi teinud purjelaeva Lennukapten. Olnud välisministeeriumi nõunik merenduse alal. Seisnud hea Eesti teadusbaasi loomise eest Antarktikasse. Juhtinud mitut mereteemalist saadet telekanalites. Praegu Mereakadeemia projektijuht.

Jätkates endistiivi kolme R-i (raiskamine, reostamine, rüüstamine),

saeme läbi oksa, millel ühiselt istume. Sündimine ilmamere kaldale annab meile tohutu majanduspotentsiaali, mille edukas kasutamine on võimalik vaid kaugele nägeva riikliku merenduspoliitika abil. Peame välispoliitilise prioriteedina kasutama kõiki võimalusi osaleda aktiivselt globaalse kliima- ja keskkonnajulgeoleku tagamisel.

995 ALEKSEI LOTMAN
Sündinud 06.05.1960. Lõpetanud Tartu Ülikooli bioloog-ökoloogina. Eluaegne looduse kaitsja nii laiemas kui kitsamas tähenduses, vastutanud Matsalu märgala kaitsekorralduskava ettevalmistamise eest, teinud mitmeid projekte selle rakendamiseks koostöös Rootsi WWFga, toonud Eesti loo-

duskaitseesse nii EL kui muud rahvusvahelist raha, kaasatud talunike traditsiooniliste pärandmaastike kaitseesse läbi niitmise ja karjatamise.

Tagada tõhusam metsade, märgalade ja mere kaitse. Autode eelistamine teistele transpordiliikidele tuleb lõpetada. Euroopa Liidu põllumajanduspoliitika vahendite kasutamisel tuleb lõpetada ääremaade talunike diskrimineerimine.

996 GILLEKE KOPAMEES
Sündinud 29.04.1969. Lõpetanud Tallinna Kergetööstustehnikumi nahatooteid tehnoloogina. Leiba teeninud ja teenib siiani stilistina. Viimased 4 aastat uurinud põhiliselt vabatahtlikuna villa kvaliteeti ja kasutusvõimalusi Eestis.

Loonud Eesti Maalamba Ühingu ja juhtinud tähelepanu põliste tõugude ja sortide säilitamise vajalikkusele.

Põllumajandus ja keskkonnatoetuste jagamisel tuleb arvestada kohaliku looduse ja kultuuri eripärade. Takistada alkoholi ja uimastikasutamise levikut maanoorte hulgas. Maaelu tuleb mitmekesistada.

997 MATI LEPNA
Sündinud 27.06.1957. Lõpetanud Tallinna Ehitus- ja Mehhaanikatehnikumi arhitektuuri eriala. Töötanud ehitusjärelevalve spetsialisti ja arhitektina, praegu arvutioperaator. Hiiumaa Rohelise Liikumise liige, tutvustanud Hiiumaa rohelist giidina ka külastajatele.

998 MEELIS SAARLAID
Sündinud 07.06.1963. Lõpetanud 6. Kutsekeskkooli elektrikuna. Praegu Nasva jahtklubis juhatuses esimees. Pühendunud meremees, seilanud Lennukil ümber maailma ja sõitnud jaalaga Rootsi kuningale eestlastelt kirja viima.

999 TIJU ARRO
Sündinud 09.06.1959. Lõpetanud Tartu Ülikooli psühholoogina ja Tallinna Riikliku Konservatooriumi koorijuhi. On mõlemal alal töötanud,

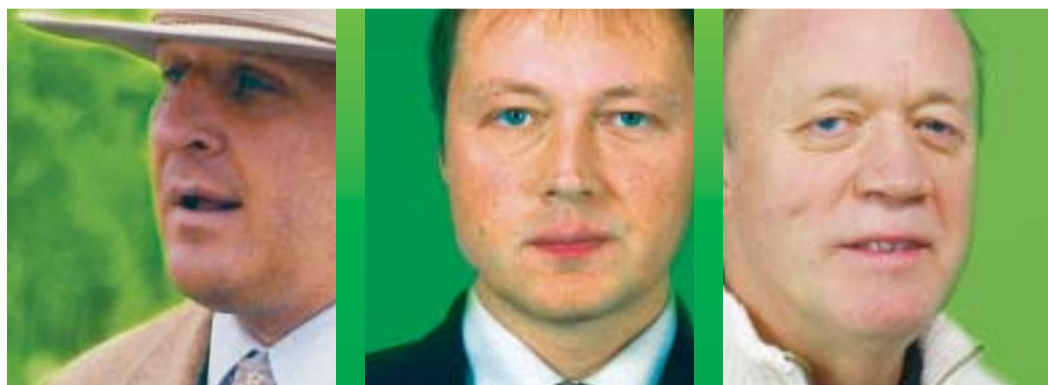
praegu Professionaalse Psühholoogia Erakooli õppejõud. Peab oluliseks emotsionaalse keskkonna saastatuse vähendamist, eriti laste jaoks.

1000 SANDOR SINIMERI
Sündinud 31.01.1973. Lõpetanud Kuressaare 2. Keskkooli, elukutselt laevaehitaja, praegu töötab paadimootoreid ja väikelaevu hooldavas firmas. Edukalt osalenud mitmes ekstreemses ja sportlikus ettevalmistust nõudnud telesarjas.

1001 ANDRUS PETTAI
Sündinud 09.09.1964. Lõpetanud Haapsalu 1. Keskkooli. Praegu töötab ehitustöölisenä. Peab oluliseks ümberkorraldusi tervishoius, sealhulgas Läänemaa haiglas. Toetab Eesti sõdurite väljatoomist Iraagist.

1002 JANAR ÕUNPÄÄ
Sündinud 21.01.1985. Lõpetanud Tallinna Ülikooli keskkonnakorralduse erialal, jätkab magistriõppes. Samal ajal töötab Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioonis spetsialistina. Uurinud tuuleenergia hetkeolukorda ning kasutusvõimalusi Eestis.

LÄÄNE-VIRUMAA • Valimisringkond nr 6

Andres Jaadla

Allan Jaakus

Enn Õunapuu

Lääne-Virumaa suurimaks probleemiks on jätkuvalt uute põlevkivikaevanduste ja sellega seoses Pandivere veehaardega puhta põhjavee küsimus. Oluline on maakonna rannikualade, Lahemaa rahvusparki ning maakonna kui "rohelise maakonna" väärtuste kaitse. Lahenduseks on üleminek taastuenergiale. Piirkond vajab jõulisi investeeringuid vee- ja kanalisatsioonivarustuse parandamiseks. Selleks tuleb kaasata Euroopa rahastust. Maakond

jääb suuremate kaasaegsete prügilate (Väätsa, Uikala) suhtes kaugeks, seetõttu on vajalik prügiveo arukas ja mitetsentraliseeritud korraldamine, mis arvestaks maakonna linnade ja maapiirkondade omapära ja tasakaalustatud arengut. Tuleb tugevdada Rakveret kesksena nii maakonnas kui kogu Virumaal.

1003 ANDRES JAADLA
Sündinud 10.03.1965. Lõpetanud Tartu Ülikooli juristina. Praegu Rakvere linnaapea. Tegelnud põhjalikult korteriühistute probleemidega, olles Korteriühistute Liidu juhatuse esimees. Pühendub roheline Lääne-Virumaa temaatikale. Leiab, et Virumaa vajab jõulisi investeeringuid vee ja kanalisatsioonivarustuse parandamiseks ning selleks tuleb kaasata Euroopa rahastust. Laiapõhjaline riiklik toetusprogramm korteriühistute arenguks.

Energiasäästuprogrammid lõpptarbijale. Lääne-Viru rohelist vaimu ja väge tuleb hoida.

1004 TAMARA VAHTRA-AASMETS
Sündinud 27.09.1954. Lõpetanud Tartu Ülikooli spordimeditsiini eriala. Pärast ülikooli lõppu asus Rakveres tööle jaoskonnarstina ning töötab nüüd samas perearstina. Osaleb Rakvere linnavolikogu töös, olles praegu sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni esimees. Kuulumata ühtegi erakonda, otsustas kandideerida Erakonna Eestimaa Rohelised nimekirjas, sest peab rohelist põhimõtteid endale lähedasteks. Terve keskkond loob terve elu. Riigieelarvest rohkem vahendeid lastele ja noortele peredele. Terve ja muretu elu igapäev.

1005 IVAR JÜSSI
Sündinud 24.04.1963. Lõpetanud Tartu Ülikooli bioloogina, ökoloogia ja keskkonnakaitse eriala. Praegu Riikliku Looduskaitsekeskuse seire- ja teadustööde spetsialist. Mere-

bioloog ja hülgeurija, tegutsenud aktiivselt viiger- ja hallhüljeste kaitsmise ja Läänemere saastatuse vähendamise nimel. Kirjutanud artikleid, tõlkinud raamatuid, teinud koolitusi loodushuvilistele.

Rohelisele maailmavaatele puudub alternatiiv. Õigus õnnelikule elule meie planeedil on kõigil, mitte ainult inimesel, kes end ekslikult looduse krooniks peab. Elagem oma elu, tegemata kurja nii teistele kui ka keskkonnale.

1006 ALLAN JAAKUS
Sündinud 01.10.1966. Lõpetanud Tallinna Pedagoogilise Instituudi loodusteaduse eriala. Praegu Rakvere Spordikeskuse juhataja asetäitja. Peamisteks huvisuundadeks keskkond, haridus ja tervis. Kirglik kalamees, korraldab Rakveres kogreppüügiõistlusi.

1007 TALVI AUSMA
Sündinud 11.09.1957. Lõpetanud Tallinna Pedagoogilise Instituudi pedagoogika eriala. Töötanud massöörina ning praegu tegeleb loodusravil, ter-

visliku toitumise ja vabastava hingamise õpetamise ning ravitsemisega.

1008 KALJU SOOMERI
Sündinud 30.08.1945. Lõpetanud Tapa 1. Keskkooli. Praegu tegutseb füüsilisest isikust, olles käsitöömeister ning valmistades pajuvitstest punutisi. Osalenud Okokrati Keskkonnatelgi tegemistes. Tapa vallavolikogu liige.

1009 ENN ÕUNAPUU
Sündinud 06.04.1949. Lõpetanud Tallinna Polütehnilise Instituudi insener-ökonomistina. Praegu Tallinna Tehnikaülikooli professor. Teadustöös tegeleb hajusate infosüsteemide loomisega meetodikaga. Kirjutanud kümneid teaduslikke publikatsioone.

1010 VELJU MARK
Sündinud 03.07.1955. Lõpetanud Elva Keskkooli. Praegu töötab taksojuhina ning transpordikorraldus on üks südamedalähedasemaid valdkondi. Roolikeeramise kõrvalt teeb tervisesporti.

JÕGEVAMAA ja TARTUMAA • Valimisringkond nr 9

Dagmar Matiisen

Peeter Lepisk

Rasmus Lahtvee

Olavi Hiimäe

Elmer Joandi

Vladimir Redpap

2001. aastal viidi Tartu- ja Jõgevamaa kodanikeühenduste seas läbi küsitlus, kus püüti välja selgitada organisatsioonide endi arvamust oma võimalustest mõjutada valitsuse või riigikogu tegevust. 60% vastanute meelest sellised võimalused puuduvad üldse ning 30% leiavad, et sellised võimalused on minimaalsed. Rõõmustav on, et 77% vastanud kodanikeühendustest olid valimis ise sellise seadusandluse loomisel osalema. Soovime sisse viia otsedemokraatia elemente, mis annavad kodanikele ja organisatsioonidele reaalsed võimalused osalemiseks seadusloomes. Meie inimesed on huvitatud oma riigi ja kodukoha arendamisest, valmis osalema meie kõikide elu paremaks muutmisel.

1031 DAGMAR MATIISEN
Sündinud 8.07.1959. Õppinud Tartu Ülikoolis vene filoloogiat ja semiootikat, lõpetanud Akadeemia Nord avaliku halduse ja Euroopa õpingute magistrina. Juhatab päevakeskust, kus tegeletakse raskustesse sattunud lastega. Kaitseliidu ja Naiskodukaitse taasasutaja, olnud Naiskodukaitse esinaine. Tegelenud riigikaitse, seadusloome, organisatsiooni juhtimise ja õpetamisega.

Ühiskond saab demokraatlikuks sedamööda, mida enam ühiskonna liikmed saavad tegelikult osaleda otsustamises.

Olles võimelised ise enda eest seisma, oleme NATO-le ja Euroopa Liidule väärilisteks koostöö partneriteks.

Olukord, mil igal aastal ei suuda põnikooli lõpetada ligi 1000 last, peab lõppema.

1032 PRIIT TRUUSALU
Sündinud 26.06.1963. Lõpetanud Tartu Ülikooli füüsikuna. AS Kernel nõukogu esimees, tegeleb traadita interneti rajamisega hajaasustuse aladel, sealhulgas ka riigi ja kohalike omavalitsuste partnerina regionaalpoliitika teostamisel.

Riigi juhtimine peab olema mõistuspärane ja rumalust sellel tasandil ei saa andestada.

1033 PEETER LEPISK
Sündinud 15.01.1959. Lõpetanud Eesti Põllumajanduse Akadeemia põllumajanduse mehhaniseerimise insenerina, läbinud mitmeid täiendkursusi psühholoogia, psühhoterapia ja teadvuse tehnoloogia alal. Harald Poed AS juhatusel liige. Nõo vallavolikogu pikaegne liige ja endine esimees. Elva Lions klubi liige.

Kõikide reformide eelduseks olgu loominguiline koostöö osapoolte vahel. Läbirääkimised arapanemise asemel. Kool arendagu eelkõige oskusi, võimeid, koostööd ja enesekust.

1034 RASMUS LAHTVEE
Sündinud 17.09.1980. Töötanud Crescom Süsteemihalduse osajuhenduse IT spetsialistina. Ökoskaudid MTÜ juhatusel liige. Õppinud Tartu Ülikoolis bioloogiat ja loodusteaduste õpetaja erialadel. Leiab, et aja teenistus peaks säilima kombineeritult palgaliste kaitseväge üksustega.

1035 OLAVI HIIMÄE
Sündinud 07.12.1969. Stockholm Kuningliku Tehnikaülikooli magistrikaadiga Tallinna Tehnikaülikooli Säästava Tehnoloogia Instituudi teadur, tegeleb keskkonnamõtjude hindamise, majandusgeograafia,

regionaalpoliitika, maastikuökoloogia ning keskkonnakaitse planeerimisega.

1036 IVO KAJAK
Sündinud 17.11.1973. Lõpetanud Tartu Õpetajate Seminari klassiõpetajana ning Tartu Teoloogia Akadeemia. Töötanud Kaarepere põhikooli loodusainete ja arvutiõpetuse õpetajana. Peab oluliseks keskkonnapoliitika arendamist.

1037 ELMER JOANDI
Sündinud 24.11.1972. Lõpetanud Nõo keskkooli. Töötanud IT alal kodu- ja välismaal. Pikalt tegelenud maapiirkondade internetiühenduse loomisega. Hetkel kahe väikefirma osanik, tegeleb süsteemihalduse ja kodutaluse ehitustöödega. Leiab, et Eesti valimissüsteem vajab muutmist ning internetiteenus peab

muutuma kättesaadavaks kõikjal.

1038 VLADIMIR REDPAP
Sündinud 20.12.1945. Lõpetas Tartu Riikliku Ülikooli kehakultuuriteaduskonna kergejõustiku treener-õpetajana, lisaks omab konsuli kutset. Töötanud konsultatsiooni- ja tõlkebüroo tegevjuhi ja tõlgina, samuti aastaid diplomaadina ning leiab, et Eestil tuleks vabaneeda seotusest Venemaa energiakandjatega.

1039 IVO-HANNES LEHTSALU
Sündinud 10.11.1964. Lõpetanud Maarja Keskkooli. Taluniku ja AS Falck Lõuna-Eesti turvatöötaja ning on tegev Jõgeva Kaitseliidu Malevas. Oluline on tegeleda regionaalpoliitikaga, et elu maapiirkondades välja ei sureks.

TARTU LINN • Valimisringkond nr 10

Toomas Trapido

Ain Raal

Kadi Gross

Peep Mardiste

Ruth Tammeorg

Sirli Pehme

Tartu linnas näeme suurimateks lahendamist vajavate probleemidena transporti, prügimajandust, linnaplaneerimist ning nendega seonduvaid keskkonnaprobleeme.

Suurte kaubanduskeskuste planeerimisel linna kontaktvõõndisse tuleb tõsiselt hinnata ka linnaliiklusele tekkinud koormust. Linnaliikluse korraldamisel tuleb eeskätt lahendada ühistranspordiga seonduvaid probleeme ja vältida kõrgete keskkonnanriskidega transiidile keskenduvaid ehitusprojekte. Kaubajaam ning ohtlikud veosed tuleb kiiresti linnast välja viia. Välja töötada keskkonnasäästlikud lahendused müratõkete loomiseks kogu linna läbiva raudtee ulatuses.

Mõistlik ja realistlik lahendus Kagu-Eesti prügitseemal on, et tuleb panustada prügi sorteerimisse ja taaskasutusse. Tuleb jätkata kõrge puhkeväärtusega maastike ja metsade munitsipaliseerimist, et need oleksid avatud ja säiluksid meie kõigi jaoks.

1040 TOOMAS TRAPIDO
Sündinud 15.04.1972. Lõpetanud Tartu Ülikooli bioloogina. Eestimaa Looduse Fondi kauaaegne tegevjuht. Säästliku metsamajanduse propageerija. Tegelenud maailmas üha enam populaarsust koguvate mõttesuundadega - öökülad, permakultuur, mõistlik linnaplaneering, põlisrahvaste toetamine.

Kodanikuühenduste rolli väärtustamine Eesti ühiskonnas, luues kodanikuühiskonnale adekvaatsema õigusruumi, Kodanikuühiskonna Sihtkapitali ning ühenduste osalemise ja nendega arvestamise kohustuslike reeglid.

Keskonnaga arvestamine viia sisse igasse Riigikogu poolt vastu võetavasse seadusesse. Alustuseks tuleks aga Riigikogu enda töö loodussõbralikumaks muuta ja luua toimiv nõrholine kontor, et riigikogu liikmed saaksid aru, millest jutt.

Otsedemokraatia sisseviimine riigi ja omavalitsuste tasandil.

1041 AIN RAAL
Sündinud 16.07.1961. Lõpetanud Tartu Ülikooli proviisorina. Töötanud Tartu Ülikooli Farmaatsia Instituudi dotsendina. Tegeleb ravimtaimede, taimravimite, sotsiaalfarmaatsia, farmaatsia ajaloo ja Eesti etnomediitsiini uurimisega. Ravimtaimede propageerija ja raamatute autor.

Oma energiasüsteemi arendamisel peame tegutsema nii, et saavutada energeetiline sõltumatus Venemaast. Propageerin tegevusi vabas looduses. Olen veendunud, et ka jahimees on rohelise mõtteviisi kandja. Kaitseliidu Tartu Maleva Akadeemilise Malevkonna tegevliikmena huvitun sõjandusest, olles valmis vajadusel nii meie keskkonda kui ka üksikinimest ja riiki kaitsma.

1042 KADI GROSS
Sündinud 25.05.1964. Lõpetanud Tallinna Pedagoogikaülikooli infoteaduskonna. Töötanud Riigikohtus, Tartu Ringkonnakohtus ja Tartu Vanglas, praegu Müügipartner OÜ müügijuht. Tegeleb töö kõrvalt aktiivselt huvihariduse edendamise ja

Väga paljud noorsooprobleemid leiaksid lahenduse, kui huviringides käimine oleks kõigile lastele kättesaadav. Huviharidus on osa õigusest haridusele.

Tähtis on esindusdemokraatia kõrvale tuua otsedemokraatia. Eesti peab tegema valikuid, mis on tagavad meie kui demokraatliku õigusriigi arengu rahvusriiginä.

1043 URMAS MAKRJAKOV
Sündinud 26.12.1960. Lõpetanud Eesti Põllumajanduse Akadeemia põllumajandusinsener-mehhaanikuna. Tartu Arhitektuuribüroo juhatajana peab oluliseks ehituse ja planeerimisega seonduva seadusandluse parandamist ning ühiskonna jätkusuutlikkuse ja kohalike omavalitsuste haldus-suutlikkuse tõstmist.

1044 PEEP MARDISTE
Sündinud 13.03.1972. Lõpetanud Tartu Ülikooli Geograafia Instituudi maastikuökoloogia ja keskkonnakaitse magistrina, jätkab teadmiste omandamist doktoriõppes. Käesolevast aastast töötab ka Euroopa Parlamendis saadik Andres Taran-

di keskkonnanõunikuna. Rohelise Liikumise eestvedajana on üle kümne aasta tegelenud kodanikuühiskonna arendamisega ning nõudnud Eestis energiatootmise üleminekut saastavalt ja raiskavalt põlevkivilt taastuvallikatele. Roheliste rattaretkede korraldaja.

1045 RUTH TAMMEORG
Sündinud 25.02.1961. Lõpetanud Tartu Riikliku Ülikooli matemaatikuna. Töötanud Tartu Ülikooli Raamatukogus Eurodokumentatsiooni Keskuse juhatajana. Rohelise Erakonna algatusrühma liige, keskkonnasäästliku Eesti eest seisja. Peab oluliseks tervislike eluviiside edendamist ja mahetoidu jõudmist kõigi Eesti elanike toidulauale.

1046 ENE SAVOLAINEN
Sündinud 15.03.1952. Lõpetanud Audentese Ülikooli ärijuhtimise alal. Töötanud Telemedia Eesti AS infomüügikonsultandina, aastaid tegelenud Tartu maratoni korraldamisega, ökoturismi ja maaturismi edendaja.

1047 KARIN JALLAI
Sündinud 25.07.1955. Lõpetanud Tartu Ülikooli meteoroloog-klimatoloogina. Töötanud OÜ Leon K juhatajana rõhutab taastuvenergeetika olulisust Eesti majanduses ja keskkonnanahariduse vajalikkust koolisüsteemis.

1048 SIRLI PEHME
Sündinud 27.09.1979. Õpib Eesti Maaülikooli maastikuaitse ja -hoolduse magistriõppes. Mahepõllumajanduse propageerija ja uurija. Koostamisel töö maheköögiviljade kvaliteedist ja turustamisest Eestis.

1049 RANDEL KREITSBERG
Sündinud 14.02.1983. Lõpetanud Tartu ülikooli bioloogina. Töötanud Eesti Televisioonis saate Osoon autor-saatejuhina ning on merendusajakirja "Paat" peatoimetaja.

